

**ASISTENȚA SOCIALĂ CREȘTIN-ORTODOXĂ A MITROPOLIEI
CHIȘINĂULUI ȘI A ÎNTREGII MOLDOVE ÎN REPUBLICA
MOLDOVA: DIMENSIUNI TEOLOGICE ȘI IMPLICAȚII
PRACTICE**

**CHRISTIAN ORTHODOX SOCIAL ASSISTANCE OF THE METROPOLIS OF
CHIȘINĂU AND ALL MOLDOVA IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA:
THEOLOGICAL DIMENSIONS AND PRACTICAL IMPLICATIONS**

CZU: 364.044.66:27-772(478)

<https://doi.org/10.59295/spd2025s.96>

Veaceslav BOTEĂ

ORCID: 0009-0002-8319-0294

E-mail: botea.veaceslav@gmail.com

Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova

***Summary.** This paper explores the theological foundations and practical applications of Christian social assistance within the mission of the Orthodox Church. The primary objective is to analyze how Orthodox theology supports social engagement and how the Church collaborates with state institutions to address contemporary social challenges. The research methodology is based on a qualitative analysis of theological sources, historical documents, and current institutional practices. Key findings show that Christian social assistance is deeply rooted in the Church's spiritual mission, supported from its beginnings by the Church Fathers, and continues today in modern forms such as community centers, soup kitchens, and counseling services. The collaboration between the Orthodox Church and public institutions has proven effective in mitigating issues like poverty, marginalization, and aging populations. Nevertheless, structural limitations such as lack of resources and qualified personnel persist. The study emphasizes the need for strategic partnerships and training programs to enhance the Church's capacity to respond to social service needs.*

***Keywords:** analysis, church, community, challenge, social.*

ARGUMENT

Asistența socială inspirată din valorile creștinismului ortodox reprezintă o expresie fundamentală a slujirii aproapelui și a misiunii Bisericii în lume. Ea nu este doar o activitate filantropică ocazională, ci o manifestare constantă a dragostei creștine lucrătoare, izvorâtă din porunca supremă a iubirii. În acest sens, implicarea Bisericii Ortodoxe din Republica Moldova în sprijinirea persoanelor aflate în dificultate capătă o dimensiune

profund duhovnicească, fiind înrădăcinată în teologia întrupării și a comuniunii. Mântuitorul Iisus Hristos, prin viața și lucrarea Sa, a oferit un model desăvârșit de slujire jertfelnică, identificându-Se cu cei suferinzi și marginalizați, și chemându-i pe ucenici să facă la fel: „Să vă iubiți unul pe altul precum Eu v-am iubit pe voi” (Ioan 13, 34), iar în Judecata de Apoi, El spune clar că ceea ce facem celor mai mici dintre frații Săi, Lui Îi facem (Matei 25, 40) [1, p. 10-25].

Această chemare evanghelică este transpusă, în contextul moldovenesc, printr-o implicare activă a Bisericii Ortodoxe în sprijinirea celor săraci, bolnavi, singuri sau excluși social. Într-o societate afectată de tranziția post-sovietică, de migrație masivă, șomaj, dezintegrarea familială și îmbătrânirea demografică, acțiunea socială a Bisericii nu doar completează eforturile statului, ci oferă și o dimensiune spirituală intervențiilor sociale. Asistența socială creștină nu urmărește doar satisfacerea nevoilor materiale, ci vizează și vindecarea rănilor sufletești, reintegrarea în comunitate și redarea demnității persoanei.

Prin urmare, Biserica nu acționează ca o simplă instituție de binefacere, ci ca o comunitate vie, animată de Duhul Sfânt, care recunoaște în fiecare om chipul lui Dumnezeu și răspunde cu responsabilitate față de suferințele lumii. Această responsabilitate nu este opțională, ci face parte integrantă din viața creștinului și a comunității eclesiale, constituind un răspuns concret la porunca divină a iubirii și un mijloc de mântuire [6, p. 45-55].

În contextul socio-economic al Republicii Moldova, caracterizat prin probleme precum sărăcia, migrația, îmbătrânirea populației și criza familiei, rolul Bisericii devine tot mai esențial. Nu doar că păstrează și transmite valorile morale și spirituale, dar devine o verigă importantă în lanțul de solidaritate socială, sprijinind statul în asigurarea serviciilor pentru cei defavorizați.

Lucrarea de față își propune să investigheze dimensiunea teologică a asistenței sociale creștine în cadrul Bisericii Ortodoxe din Republica Moldova, precum și implicațiile practice ale acesteia în viața comunităților. Se analizează modul în care valorile ortodoxe se transpun în practici sociale concrete și cum colaborarea cu instituțiile statului contribuie la soluționarea unor probleme sociale actuale.

METODOLOGIE

Articolul a fost realizat prin aplicarea metodei de documentare, fiind analizate contribuțiile unor cercetători din domeniul asistenței sociale, care au abordat atât aspectele teoretice, cât și cele practice ale implicării Bisericii Ortodoxe din Republica Moldova. Atenția s-a concentrat în mod special asupra activității Mitropoliei Chișinăului și a Întregii Moldove, considerată un actor important în dezvoltarea și susținerea serviciilor sociale inspirate din valorile creștin-ortodoxe.

Cercetarea s-a fundamentat pe o metodologie calitativă, menită să ofere o perspectivă amplă asupra fenomenului asistenței sociale în Biserica Ortodoxă din Moldova. S-au studiat în profunzime textele fundamentale ale teologiei ortodoxe, incluzând Sfânta Scriptură, scrierile Părinților Bisericii și lucrări ale teologilor contemporani relevanți pentru tema socială [1, p. 40-73] [2, p. 55-104].

Au fost analizate documentele oficiale ale Bisericii Ortodoxe din Moldova, rapoartele proiectelor sociale, strategii și planuri pastorale, precum și legislația și politicile sociale ale statului.

Metoda comparativă a fost utilizată ca instrument esențial în analiza activităților sociale desfășurate de Biserica Ortodoxă în diverse regiuni ale Republicii Moldova. Această abordare a permis o evaluare nuanțată a modului în care se implementează misiunea socială în funcție de contextul local – urban sau rural –, de resursele disponibile, de implicarea clerului și a comunității, precum și de calitatea colaborării cu autoritățile publice locale. În unele regiuni, unde preoții au beneficiat de formare socială, iar eparhiile au oferit sprijin instituțional clar, s-au remarcat modele funcționale de implicare socială: cantine sociale active, centre de zi pentru bătrâni, parteneriate formale cu primăriile și direcțiile de asistență socială [3, p. 100-117]. În alte cazuri însă, lipsa de resurse, neîncrederea mutuală sau izolarea parohiilor au limitat considerabil potențialul de intervenție, chiar și în prezența unor nevoi sociale evidente.

De asemenea, comparația între nivelurile de cooperare cu instituțiile statului a scos în evidență faptul că relația Bisericii cu autoritățile publice este puternic influențată de atitudinile individuale ale liderilor locali, de cultura administrativă a regiunii și de gradul de secularizare al comunității. În unele raioane, s-au înregistrat modele de colaborare eficientă și sustenabilă, cu proiecte comune și schimb de resurse, în timp ce în altele parteneriatele au fost simbolice sau absente. Aceste constatări confirmă importanța unei viziuni strategice comune, a unor cadre legale clare și a formării reciproce a actorilor implicați în domeniul social [3, p. 119-121].

Metoda comparativă a facilitat, în cele din urmă, identificarea punctelor forte – cum ar fi mobilizarea comunității, capacitatea de a răspunde prompt la nevoi urgente, prezența spirituală în spații sociale fragile – dar și a principalelor dificultăți care împiedică dezvoltarea sustenabilă a asistenței sociale creștine. Printre acestea se numără lipsa profesionalizării, insuficiența fondurilor, variația mare între parohii și lipsa unui cadru de cooperare coerent cu instituțiile statului.

Concluziile obținute prin această metodă oferă un fundament solid pentru formularea unor recomandări strategice în vederea consolidării rolului social al Bisericii în Republica Moldova.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Teologia ortodoxă afirmă cu tărie că omul este creat „după chipul și asemănarea lui Dumnezeu” (Facerea 1, 26) [1, p. 8], o realitate care fundamentează nu doar demnitatea ontologică a persoanei umane, ci și responsabilitatea sa morală în relație cu ceilalți. Chipul divin imprimat în ființa omului conferă fiecărui individ o valoare unică, inalienabilă și ireductibilă la statutul social, la condiția economică sau la starea fizică ori psihologică. Această concepție profundă și universală constituie punctul de plecare pentru întreaga viziune ortodoxă asupra slujirii aproapelui și a implicării în viața comunitară.

Astfel, Biserica nu abordează asistența socială ca pe o activitate de natură exterioară sau ca pe o obligație morală impusă din afară, ci ca pe o expresie organică a iubirii personale și comunitare, izvorâtă din comuniunea cu Dumnezeu. În viziunea ortodoxă, omul nu este o ființă izolată, ci este creat pentru comuniune – cu Dumnezeu și cu ceilalți oameni. De aceea, grija față de aproapele devine o prelungire firească a trăirii duhovnicești autentice.

Această înțelegere stă la baza tuturor manifestărilor sociale ale Bisericii, care nu se limitează la acte de caritate punctuale sau la intervenții ocazionale dictate de urgențe, ci își propune să promoveze dezvoltarea integrală a persoanei. În acest sens, demnitatea umană este afirmată și susținută nu doar prin satisfacerea nevoilor materiale, ci și prin restaurarea relațiilor, sprijinirea integrării sociale, oferirea de sens și apartenență. Filantropia creștină nu este un gest exterior, ci un act eclezial profund, care privește întreaga ființă umană – trup, suflet și spirit [2, p. 50-60].

Biserica, prin instituțiile și comunitățile sale locale, caută să creeze contexte de solidaritate și slujire în care omul să fie încurajat să-și redescopere valoarea, vocația și locul său în comunitate. Acest demers este susținut nu doar de argumente morale, ci de o întreagă antropologie teologică care vede în aproapele nu doar un beneficiar de ajutor, ci un frate în Hristos, un purtător al chipului lui Dumnezeu.

Evangelia lui Hristos este un apel la iubire și slujire, care se manifestă concret în grija pentru cei nevoiași și marginalizați, reflectată în parabola Judecății de Apoi (Matei 25, 31-46)[6, p. 45-92]. Aici, Mântuitorul identifică ajutorul dat celor flămânzi, însetați, bolnavi sau străini cu ajutorul oferit Lui Însuși, consolidând astfel legătura între dimensiunea spirituală și cea socială.

Părinții Bisericii, în special Sfântul Vasile cel Mare și Sfântul Ioan Gură de Aur, au pus bazele unei tradiții filantropice care a fost preluată și adaptată în epoca contemporană. Ei au înființat instituții de ajutorare și au promovat ideea că slujirea aproapelui este o datorie sacră pentru creștini [5, p. 14-59].

În Republica Moldova, această moștenire teologică a fost menținută și dezvoltată, devenind un pilon central al activității Bisericii în domeniul social.

Practicile sociale ale Bisericii Ortodoxe în Moldova sunt diverse și se adresează unor categorii variate de beneficiari. Centrele de zi pentru persoane vârstnice oferă asistență medicală, socială și spirituală, reducând astfel izolarea și vulnerabilitatea acestora. Cantinele sociale furnizează hrană caldă persoanelor cu resurse materiale limitate, contribuind la prevenirea excluziunii sociale.

De asemenea, există inițiative care oferă sprijin pentru persoanele fără adăpost, familiile monoparentale și copiii aflați în risc social, prin servicii de consiliere psihologică, orientare profesională și asistență spirituală [3, p. 55-104] [2, p. 101-145].

Aceste activități se desfășoară în mare parte la nivel parohial, iar implicarea comunităților locale este esențială pentru succesul lor. Parohiile mobilizează voluntari și colectează resurse financiare și materiale, creând un mediu de solidaritate concretă.

Colaborarea cu instituțiile statului, precum Direcțiile de Asistență Socială și

Protecția Familiei, spitalele publice și autoritățile locale, a contribuit semnificativ la creșterea capacității de intervenție socială. Această cooperare a permis integrarea serviciilor Bisericii în rețelele oficiale de asistență socială, facilitând astfel accesul grupurilor vulnerabile la o gamă mai largă de servicii [7, p. 35-80].

Cu toate realizările notabile din ultimele decenii, asistența socială creștină din Republica Moldova se confruntă cu o serie de provocări structurale și funcționale care împiedică dezvoltarea sa optimă și extinderea impactului în comunități. Una dintre cele mai presante dificultăți este insuficiența resurselor financiare. Multe parohii, în special din mediul rural, nu dispun de bugete constante sau de surse stabile de finanțare pentru susținerea proiectelor sociale. Activitățile desfășurate se bazează adesea pe donații ocazionale, colecte parohiale sau sprijin voluntar, ceea ce limitează continuitatea și calitatea serviciilor oferite [4, p. 65-75].

Pe lângă lipsa resurselor materiale, se remarcă și un deficit semnificativ de personal specializat în domeniul social. Preoții, deși profund implicați, nu au întotdeauna pregătirea profesională necesară pentru gestionarea cazurilor complexe ce implică violență domestică, dependențe, dizabilități sau neglijare familială. De asemenea, lipsa asistenților sociali, psihologilor sau a consilierilor cu formare teologică și practică face dificilă intervenția integrată, holistică și eficientă [5, p. 76-82]. În regiunile rurale, infrastructura deficitară agravează aceste dificultăți. Drumurile impracticabile, lipsa mijloacelor de transport, accesul limitat la internet sau la servicii medicale de bază restrâng posibilitățile Bisericii de a ajunge la categoriile cele mai vulnerabile: vârstnici singuri, persoane cu dizabilități, copii aflați în risc social. Multe comunități izolate rămân astfel în afara rețelelor de sprijin, în ciuda nevoilor evidente și persistente [4, p. 83-88].

La aceste provocări de ordin logistic și economic se adaugă și cele de natură instituțională și culturală. Uneori, există o reticență din partea unor autorități publice locale sau centrale de a colabora cu Biserica, fie din cauza unei înțelegeri limitate a rolului acesteia în societate, fie dintr-o viziune secularizată asupra spațiului public. Astfel de atitudini reduc deschiderea față de parteneriate și împiedică integrarea serviciilor oferite de Biserică în rețelele oficiale de protecție socială. În loc să existe o complementaritate funcțională între actorii publici și cei religioși, apar tensiuni, suspiciuni sau chiar marginalizări tacite ale inițiativelor bisericești [5, p. 14-59].

Această lipsă de colaborare instituționalizată și de recunoaștere a Bisericii ca actor social legitim afectează nu doar eficiența intervențiilor, ci și încrederea publicului larg în astfel de servicii. În lipsa unui cadru juridic și administrativ clar care să încurajeze cooperarea și să reglementeze parteneriatele dintre stat și Biserică, multe proiecte sociale rămân la stadiul de inițiative izolate sau temporare, fără o integrare sistemică și sustenabilă. [2, p. 101-145]

Deși parohiile locale sunt motorul principal al activităților sociale, este nevoie de o strategie clară și de profesionalizare a personalului implicat, inclusiv prin programe de formare și utilizarea tehnologiilor moderne pentru gestionarea serviciilor sociale [7, p. 35-80].

CONCLUZII

Asistența socială creștină în Republica Moldova reprezintă o componentă esențială a misiunii Bisericii Ortodoxe, având un impact real asupra comunităților vulnerabile. Inspirată din învățătura evanghelică și din modelul slujirii Mântuitorului, această formă de implicare socială depășește simplul ajutor material și promovează demnitatea, solidaritatea și iubirea activă față de aproapele.

În pofida resurselor limitate și a provocărilor instituționale, Biserica a reușit să dezvolte multiple inițiative sociale valoroase, contribuind la reducerea excluziunii și la sprijinirea persoanelor aflate în dificultate. Colaborarea cu statul rămâne un factor-cheie pentru extinderea și eficientizarea acestor servicii.

Pentru viitor, se impune elaborarea unor strategii clare de dezvoltare, care să includă profesionalizarea personalului bisericesc implicat în activități sociale, diversificarea surselor de finanțare și integrarea misiunii sociale în planificarea pastorală a Bisericii. Prin aceste măsuri, Biserica Ortodoxă din Republica Moldova își poate consolida rolul de actor social relevant și fidel vocației sale evanghelice într-o societate aflată în schimbare.

REFERINȚE:

1. SFÂNTA SCRIPTURĂ, Ediția Sinodală.
2. HIMCINSCHI, M., Răzvan. B. *Biserica ortodoxă și provocările viitorului*, Ed. Aeternitas, Alba Iulia, 2020.
3. MILICENCO, S. *File din istoria asistenței sociale*. Suport de curs. Chișinău: CEP USM, 2020. ISBN: 978-9975-152-27-3.
4. MOȘIN, O., CIURAC, A. *Implicarea Bisericii Ortodoxe în depășirea problemelor sociale (ghid de aplicare practică pentru slujitori și teologi)*. Tipogr. „Sibis-Grafica” SRL, Chișinău, 2009.
5. POPESCU, D. *Hristos, Biserică, Misiune, Revelanța misiunii Bisericii în lumea contemporană*. Editura Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Galați, 2011.
6. PĂRINȚI ȘI SCRITORII BISERICESTI. Vol. 17, Sf. Vasile cel Mare. Scrieri, Editura I.B.M.B.O.R, București, 1986.
7. STĂNILOAE, D. *Reflecții despre spiritualitatea poporului român*. Ed. BASILICA, București, 2018.